

Kilenc vidéki településre mennek el áprilisban

Maros megyébe érkezik a tüdőszűrő karaván

Egy uniós pénzalapokból finanszírozott országos kampány részeként ingyenes tüdőszűrést végző karaván érkezik Maros megyébe, amely áprilisban kilenc vidéki településre megy el, a tapasztalatok alapján ugyanis a tébécé előfordulási aránya vidéki közösségekben mintegy hatszor magasabb. A szűrőkaraván első állomása megyénkben Szászkezd, ahol április

3-án, hétfőn lesz mód az ingyenes vizsgálatra – ismertették a program részleteit csütörtökön a prefektúrán tartott sajtótájékoztatón.

Menyhárt Borbála

(Folytatás a 2. oldalon)

Ukrajnai rohammentősök képzése

A programban 197 ukrán mentőorvos vesz részt, akik Marosvásárhelyen egy hónapon keresztül szakzerű elsősegélynyújtási alapképzésben részesülnek.

2.

Erdély lüktető szíve

Újabb szemelvények Erdély történetéből – e címet viseli Pál-Antal Sándor történésznek, levéltárosnak, az erdélyi és magyarországi kulturális élet ismert alakjának legutóbbi tanulmánykötete.

3.

Szürke gombok a Sztálin-zakón

Ha élne, 2023. április 2-án töltené 85. életévét Páll Lajos (1938–2012) korondi költő, festőművész. Halála előtt fél évvel, 2012. április 20-án kerestem fel lakásán, hogy egy készülő sóvidéki kötetbe, A megmentett hűség számára készítsék interjút a neves művésszel, a börtönt is megjárt költővel. Akkor még nem tudtam, hogy ez lesz az utolsó találkozásunk. 2012. november 9-én hunyt el egy székelyudvarhelyi kórházi ágyon.

4.

Három nap alatt két állatszállítmány borult fel

Húsvét közeledtével újra felvetődik az élő állatok, a bárányok előírászerű szállítása, és a három éve történt midai hajóbalesetet felidézve követjük a Maros megyében három nap alatt történt két állatszállítmány balesetét.

7.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Az Optika Optofarm újabb akciót hirdet minden

nyugdíjas ügyfele számára:

50%-os kedvezménynel

kaphatók a közellátó műanyag monofokális lencsék

2023. április 30-ig.

Keressen minket

Marosvásárhelyen, Szászrégenben és Szovátán!

Előjegyzésért hívja a **0265-212-304-es** telefonszámot!

FELHOZATAL

ALUKNÉZET

Horváth Szekeres István karikatúrája

ÁPRILIS

1., szombat

A Nap kel
7 óra 3 perckor,
lenyugszik
19 óra 51 perckor.
Az év 91. napja,
hátravan 274 nap.

* Isten éltesse!

Ma HUGÓ, holnap ÁRON napja.

ÁRON: bibliai név, talán héber eredetű, jelentése: ihletett, tisztánlátó vagy a bátorság hegye.

Ukrainai rohammentősök képzése

Marosvásárhelyen és Nagyváradon

Megkezdődött az ukrán rohammentősök számára rendezett tanfolyam a román katasztrófavédelem (IGSU) marosvásárhelyi és nagyváradon kiképzőközpontjában – tájékoztatott az Országos Katasztrófavédelmi Felügyelőség (IGSU).

A programban 197 ukrán mentőorvos vesz részt, akik Marosvásárhelyen egy hónapon keresztül szakszerű elsősegélynyújtási alapképzésben részesülnek, majd négy napig az Országos Katasztrófavédelmi Felügyelőség (IGSU) nagyváradon központjában taktikai képzésben részesülnek. A képzések során különböző forgatókönyvek alkalmazásával bevetések közben végzett egészségügyi beavatkozásokra, mentőakciókra készítik fel őket.

Románia tavaly októberben állapodott meg a NATO Euroatlanti Katasztrófaelhárítási Koordinációs Központjával (EADRCC) az ukrán rohammentősök alapképzését, illetve az ukrán mentősök képzését célzó tanfolyamok megszervezéséről, miután az Oroszországgal zajló háború miatt Ukrajna nemzetközi

segítséget kért az ország közegészségügyi ellátásának a fejlesztéséhez.

A 450 ezer eurós költségvetésű projektet a NATO vagyongazdálkodási alapjából fedezik, a marosvásárhelyi és nagyváradon képzést pedig Románia ingyenesen biztosítja – tájékoztatott az Országos Katasztrófavédelmi Felügyelőség. (szer)

Fotó: IGSU

IDŐJÁRÁS

Zápor, zivatar

Hőmérséklet:
max. 13 °C
min. 6 °C

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2023. március 31.

1 EUR	4,9491
1 USD	4,5463
100 HUF	1,3000
1 g ARANY	289,4390

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadjuk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népszava szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

Passió – szabadtéri misztériumjáték

Marosvásárhelyen a nyári színpadon – Rózsák tere 42. szám – április 2-án, virágvasárnap 17 órától szabadtéri misztériumjátékot mutatnak be. A hívek valóságosan kísérhetik végig Jézus szenvedését, megaláztatását és keresztre feszítését. A szenvedéstörténet átélésével a keresztények lélekben a legnagyobb ünnepra, a feltámadás ünnepére készülnek. A passiót az Imádság Háza közösség mutatja be.

Maros megyébe érkezik a tüdőszűrő karaván

(Folytatás az 1. oldalról)

A 2019-ben elindított országos szintű szűrőprogram projektmenedzsere, Dragoș Dendrinó a sajtótájékoztatón elmondta, az eddigi legnagyobb, európai uniós finanszírozású tüdőszűrési akcióját bonyolítja le a fővárosi Marius Nasta Tüdőgyógyászati Intézet több civil szervezettel, valamint a hatóságokkal együtt. A szűrőprogram célja a tuberkulózis korai felismerése, hogy felfedezzék a lappangó tuberkulózist, visszaszorítsák a betegség

terjedését és segítsenek a fertőzötteknek hozzáférni a kezeléshez. Az ilyen fertőző betegség esetében, mint amilyen a tuberkulózis, ez nagyon lényeges, mert azáltal, hogy kezdeti stádiumban kiszűrjük a betegséget, megakadályozzuk a fertőzés terjedését.

Ennek érdekében röntgengéppel, illetve egy, a mesterséges intelligencián alapuló diagnosztikai eszközzel ellátott kisbusszal járnak a vidéki településeket, hogy kiszűrjék a tüdőn lévő esetleges elváltozásokat. Szakorvosok is vannak velük, akik

kiértékelik a röntgenfelvételt, és azokat, akiknél tuberkulózist vagy egyéb tüdőbetegséget diagnosztizálnak, továbbirányítják a legközelebbi tüdőgondozóba, ahol kezelést kapnak és ingyenes tanácsadásban részesülnek.

A szűrőprogram részeként mindenkit ingyen vizsgálnak meg, azokat is, akik nem rendelkeznek egészségügyi biztosítással, ugyanakkor a betegek a kezeléshez is díjmentesen férnek hozzá.

Mara Togănel, Maros megye

prefektusa szerint Maros megyében az országos átlaghoz képest alacsonyabb a tuberkulózis megbetegedések előfordulási aránya, százezer lakosra 31,7 beteg jut. Megyénkben a tavaly 177 tbc-vel diagnosztizált páciens jegyzetelt, közülük 114-en meggyógyultak, és 19-en vesztették életüket a betegségben.

A prefektus hangsúlyozta, a szűrőkaraván kilenc vidéki településen lesz jelen április folyamán egy előzetesen meghatározott program szerint. Ezek Szászkezd, Fehéregyháza, Szászvárad, Gyulakuta, Marosugra, Déda, Petele, Görgényhódák és Ratosnya. Április 3-án, hétfőn Szászkezd, 11–12-én pedig Gyulakután lesz jelen a karaván.

Vidéken sokkal több a megbetegedés

Az országos tüdőszűrő kampány nagykövete, Paula Rusu rámutatott, országos szinten az elmúlt évi adatok szerint 46,1 tuberkulózis megbetegedés jutott százezer lakosra. Maros megyében ez az arány jóval kisebb. Mint mondta, a tapasztalat az, hogy egy tuberkulózissal diagnosztizált páciens mögött általában további tíz fertőzött személy van, akik nem rendelkeznek ilyen diagnózissal. Az országos kampány – eddig mintegy nyolcvanezer szűrővizsgálatot végeztek el – tapasztalatai alapján vidéki környezetben százezer lakosra 147,1 tuberkulózisban szenvedő jut, azaz hatszor több, mint az országos átlag. Amit tehát a hivatalos statisztikákban látunk, az a jéghegy csúcsa – hangsúlyozta Paula Rusu, aki maga is átesett a betegségen.

Hozzátette, a mai napig meg vannak bélyegezve, és szégyenérzettel élnek a tuberkulózissal diagnosztizáltak.

záltak személyek. Vannak tüdőgyógyász szakorvosok, akik arról számolnak be, hogy a vizsgálatra érkező páciensek között akadnak, akik azt mondják, inkább rák lenne a diagnózis, nem tuberkulózis, holott a tuberkulózis a ráktípus, amely az egyik leggyakrabban vezet elhalálozáshoz, míg a tuberkulózis gyógyítható, mi több, a protokoll szerint a kezelés elkezdése után két héttel a páciens már nem fertőz.

A tuberkulózison átesett televíziós újságíró rámutatott, a betegség tünetei sokkal elviselhetőbbek, mint a legkevesebb hat hónapig tartó kezelés, hiszen marékszámba kell szedni a gyógyszereket, amelyek komoly mellékhatásokkal járnak. Ő maga is átélte egy olyan időszakot, amikor alig tudott felkelni az ágyból, azonban meglett a kezelés eredménye, kigyógyult a betegségből. Emiatt tartja rendkívül fontosnak, hogy a páciensek támogatást kapjanak, hogy legyen erejük kitartani a kezelés alatt, fontos, hogy megértsék: az orvos nem fölöslegesen tömi őket gyógyszerekkel, ezekre szükség van a gyógyuláshoz.

Dr. Jánosi Edith tüdőgyógyász, a Maros Megyei Klinikai Kórház orvos igazgatója, a projekt Maros megyei koordinátora rámutatott, rendkívül fontos a szűrővizsgálat, az, hogy minél korábban felfedezzék a betegséget, hiszen a tapasztalat az, hogy a páciensek 99,97 százaléka meggyógyul. Az utóbbi időben országos viszonylatban nőtt az elhalálozási arány, ami a járvánnyal hozható összefüggésbe, ugyanis az emberek nem mernek orvoshoz fordulni, és emiatt sok megbetegedést nem sikerült időben kiszűrni.

Fotó: Nagy Tibor

NÉPÚJSÁG

ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasag.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujasag.ro **E-mail:** nepujasag@e-nepujasag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

642357800076

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Műtve

SZERKESZTI:
KAÁLI NAGY BOTOND
1579. sz., 2023. április 1.

Páll Lajos

Napszámra

*Napszámra üvöltött minden bűnös,
Kibírhatatlan volt,
Vöröslő szemmel sok hadikürtös
Ráérőn zokogott.*

*Váltsuk át a sirást hallgatásra,
Ahogy jel adatott,
Bűnösnek így lett hallgatás a társa
Annyiért ugyanott.*

*De ma a lebegő cseresznyefák
Zsongásban úgy szőnek litániát,
Szívre s ma hatalom,*

*Hogy tőlük csak nyüszíteni lehet,
mert hallgatni önfajto felelet
Lesz, ha megtagadom.*

Páll Lajos: Március

Bemutatták Pál-Antal Sándor legújabb tanulmánykötetét Erdély lüktető szíve

Kaáli Nagy Botond

Újabb szemelvények Erdély történetéből – e címet viseli Pál-Antal Sándor történésznek, levéltárosnak, az erdélyi és magyarországi kulturális élet ismert alakjának legutóbbi tanulmánykötete. A Mentor Könyv-

vek Kiadó gondozásában megjelent könyv a szerző előző kötetei folytatásának is tekinthető: az írások döntő többsége itt is Székelyföldről szól, de az erdélyi magyar történetírás helyzetét és elért eredményeit is igyekszik kivetíteni. Amint azt a könyv ismertetőjében olvashatjuk,

a tanulmányok egy része különböző szakkiadványokban látott napvilágot, mások mindeddig kéziratban maradtak. Kettő közülük – változások a székely társadalomban a szatmári békét követően, valamint egy 1921-ben végzett felmérés – általában foglalkozik a Székelyfölddel, a többi a szerző kutatási területeinek egyes vetületeit felölelő (városi jogszabályok, '48-as forradalmi események, oktatás, népmozgalom, falutörténet) tanulmány. Közülük több is Marosvásárhely múltjával foglalkozik: a szabad királyi város kérdéseivel, a városi jogszabályalkotó tevékenységével, 18. századi közegészségügyével, az 1848–49-es forradalom és szabadságharcban való részvételének egyes mozzanataival, a Református Kollégium mellett működő jogakadémiával és az 1916-os menekültekkel. A fentebb említetteknek kívül olvashatunk például az 1848 előtti marosvásárhelyi román egyházakról, a marosvásárhelyi örményekről, Csíkszent-

györgy 17. század végi népességi kérdéseiről, Illyésmező kialakulásáról és fejlődéséről, a csíkiak Agyagfalvára való készülődéséről vagy az Erdélyi Múzeum-Egyesület vándorgyűléseiről. A szerző levéltári tevékenysége vonatkozó írása pedig az erdélyi levéltárak helyzetét, valamint a magyar levéltárosokkal való kapcsolatait és a magyar–román közös levéltári kiadványok kérdéskörét tárgyalja.

A kötetet március 27-én, hétfő délután mutatták be a Bernády Házban. A telt házas közönséget a kiadó részéről Király István üdvözölte, majd Káli Király István, a kötet szerkesztője a szerzővel való beszélgetés formájában mutatta be a hiánypótló kiadványt.

– Nem kellett sokat gyözködni Sándort, hogy összeállítsa ezt a kötetet, és ideadja a kiadónknak, amelynek egyik legszorgalmasabb kézirat-szolgáltatója. Kevés olyan értelmesen rugalmas emberrel találkoztam, mint ő, és számomra is rengeteg fontos újdonságot tartalmaz ez a kötet. Szerkezete felöleli Marosvásárhely történetének újabb szemelvényeit, illetve Erdély történelmének eddig nem teljesen és nem

ennyire aprólékosan feldolgozott részleteit. A politikai és fegyveres csatározásokon túl pedig igen fontos szerepet szán a polgári élet fejlődésének. Tudatos volt-e ez a szándék? – kérdezte Pál-Antal Sándortól Káli Király István.

– Ez megérzés kérdése volt. Nem koncentráltam egy bizonyos hangvételre, arra törekedtem, hogy amit írok, világos és érthető legyen, de ne csak a szakembereknek szóljon, hanem a hétköznapi olvasó is tudjon eligazodni benne. Ez az elv vezérelt, a témákat pedig részben alkalom szülte, mert volt, amikor felkértek egy előadásra vagy egy-egy kötetbe szánt tanulmány megírására.

– A kutatás, illetve a megírt történetek jó része főleg Marosvásárhelyre koncentrál. Annak ellenére, hogy megírtad a város történetének első kötetét, ebben a könyvben rengeteg olyan adat és újdonság van, amelyeknek helyük lett volna abban a kötetben. Miért csak most került sor ezeknek a felderítésére és megírására?

– Amikor azt a bizonyos kötetet megírtam, akkori ismereteim és

(Folytatás a 4. oldalon)

Fotó: Király István

Utolsó találkozásom Páll Lajossal

Szürke gombok a Sztálin-zakón

Ha élne, 2023. április 2-án töltené 85. életévét Páll Lajos (1938–2012) korondi költő, festőművész. Halála előtt fél évvel, 2012. április 20-án kerestem fel lakását, hogy egy készülő sóvidéki kötetbe, A megmentett húség számára készítsék interjút a neves művésszel, a börtönt is megjárt költővel. Akkor még nem tudtam, hogy ez lesz az utolsó találkozásunk. 2012. november 9-én hunyt el egy székelyudvarhelyi kórházi ágyon.

Székely Ferenc

– Művész úr, alig pár nap telt el, hogy megünnepelte a 74. születésnapját. Kissé késve csatlakozom a köszöntőkhöz: Isten éltesse sokáig!

– Köszönöm szépen.
– Az életrajzi és irodalmi lexikonok önt költőként és festőként tartják számon. Valójában minnek tartja magát?

– Én? Páll Lajosnak.
– Kezdjük a beszélgetést a gyermekkori évekkkel...

– Ahajt, a Külső utcában születtem, Tószezen, akkor ott laktunk. Annyit fejlődtem, hogy néhány száz méterrel beljebb kerültem, ide, a Tanorokba. Ez Korond egyik leghidegebb utcája. Tudja, minden faluban van egy Tanorok, ami víz melletti, elkerített jobb földet jelent. Korondon kettő is van. Ezt az utat, ahol most lakom, az orosz hadifoglyok építették tizenhatban. '43-ban, lehettem olyan ötéves forma, apámra emlékszem. Termetes

növésű, jó hangú, magas ember volt. Akkor hívták be székely határőrnek. Lakodalmakban általában ő szokott beszélni, de anyám fogalmazta a beszédet éjszaka. Ő elmondta – gyönyörű hangja volt –, és jóformán senki sem mert megszólalni, mikor beszélt. Erős ember volt. Anyámék iskolaszolgák voltak, rengeteg verset tudott anyám, Vörösmartyt hosszan, Arany Jánost. Szép könyvtárunk volt, de nem emlékszem, hogy verseskönyv lett volna benne. Megvolt Thomas Mann, Passuth, a nagy székely írók. Apám '45-ben

jött haza, sebesülten, 64 évesen halt meg.

– A hatodik osztályt még Korondon végezte, aztán bekerült a marosvásárhelyi művészeti iskolába.

– Úgy van. Hetedikben nem volt szobrászati osztály, pikolóztam, és csináltuk Izsák Mártonnak a szobrai. Akkor mintázta meg az Olvasó munkást, amit be kellett csomagolni, hogy ne száradjon el. Nyolcadikos koromban csináltuk a Sztálin-szobrot, én készítettem a gombokat a zakóján. Ez az Unirea liceum sporttermében volt, '52-ben. Mert még életben felállították a mostani Romulus és Remus és az őket szoptató farkas helyébe, a Városházával szemben. Darabokból volt, úgy tette fel a daru. Akkor a művészeti iskola a Kultúrpalotában volt; a második emeleten voltak a zenészek, a harmadikon a képzőművészek.

– Az érettségi és a kolozsvári egyetemi évek között volt még egy vásárhelyi esztendő, amit nem lehet kihagyni az életéből...

– Először a bábszínházhoz vetek föl; kerestek egy segédtervezőt. Avval volt szerencsém, hogy Antal Pál igazgató-rendező megkérdezte a jelenlévőktől – voltunk vagy 20-an egy helyre –, ki hallott Lorcaról. Jelentkeztem, hogy én hallottam, s még egy Lorca-verset is elszavaltam. Ezzel fel voltam véve. Ott voltam néhány hónapot, amikor a színháznál megüritült Kemény Árpád tervező helye, mivel bekerült a kolozsvári egyetemre. Ezek kisebb-nagyobb mértékben mind illogáltak, de én hoztam naponta a tejet; négyünknek járt két liter mint díszlettervezőknek. Ezt a Városháza mögötti ba-

rakkban osztották, ingyen; egy kétliteres befőttesüvegben szoktam elhozni. Volt a színháznak egy főkönyvelője, akit Csath elvtársnak hívtak, és Székely volt a pénzügyi szakember. Egyszer azt mondtam Székelynek, engedélyezze egy tejhordó kondér vásárlását, mert szégyelltem, hogy kétliteres befőttesüvegben hozzam, ugye, naponta szembejöttem velem a lányok az utcán, többször el is törött az üveg. Azt mondta: édes fiam, én miattad nem kerülök börtönbe. Az egészben az a komikus, hogy később, egyetemista koromban, amikor valamiért visszamentem a színházhoz, azt mondták, hogy Csathot és Székelyt sikkasztás miatt bezárták.

– Marosvásárhelyi éveid során nyilván több személyiséggel ismerkedett meg; kire emlékszik?

– Ismertem Bernáth Ernőt, aki a Vásárhelyi Újságnak volt a főszerkesztője és báró Kemény Jánost, az író. Ő a Poklos-patak mellett lakott, a szomszéd utcában. Mikor jött haza a mézészétekből, mindig nagyon fájt a lába. Előbb a színháznál dolgozott, de amikor onnan kikerült, a mézészéteknél kapott munkát. Akkorjában gyermekverseket írt; megmutatta nekem, de nem tetszettek, most jobbnak tűnnek. Kérdeztem tőle ezt-azt, amit lehetett. Például, milyen volt Asztalos István? El sem hiszed – mondta Kemény János –, mennyit kínlódtunk a kézírataival! Hát még a Nagy István kézíratai...! A szobák, ahol laktak, szépen be voltak rendezve. A nagyszobában volt egy Gy. Szabó-pasztell, egy Nagy Imre-akvarell, egy Szolnay-kép. Modern képek voltak. Egyik nagynénje lakott a szomszéd szobában, ahol egy gyönyörű száz csempekályha volt. Érdekes, a nagynéninek halvány gőze nem volt, hogy ők

(Folytatás az 5. oldalon)

Erdély lüktető szíve

(Folytatás a 3. oldalról)

tudásom szerint egy várostörténeti, összefoglaló szintézisre koncentráltam, nem akartam részletező kérdésekkel foglalkozni. Annak a könyvnek a különböző, feldolgozandó apró részleteiről rengeteg dokumentáció létezik, de én elsősorban Székelyfölddel foglalkozó történész vagyok, és nem akartam leragadni Marosvásárhely 1848 előtti történelmére. Azok a munkák kerültek be a mostani tanulmánykötetbe Marosvásárhelyvel kapcsolatosan, amelyeket különböző alkalmakkor, tudományos ülészekokon előadásként ismerttettem, és nem akartam, hogy a fiókban maradjanak. Egyetlen kritériumot helyeztem előtérbe: a már megjelent tanulmányok közül csak olyanokat választottam, amelyeket Marosvásárhelyen nem adtak ki, vagy olyanokat, amelyek eddig még nem láttak napvilágot. Nagyon ragaszkodtam a tanulmánykötet utolsó harmadához, amely kimondottan levéltáros-kérdésekkel foglalkozik. A polgári fejlődéssel kapcsolatos feltevésekre válaszolva, a történelemkutatás egyik legizgalmasabb kérdése, hogy milyen átme-

net volt a feudális társadalomból a polgári társadalomba. Engem ez a kérdés nagyon régen izgatott. Úgy érzem, hogy ahhoz, hogy megértsük a múltat, elsősorban meg kell értenünk az 1848 körüli társadalmi helyzetet és az akkor bekövetkezett változásokat.

– Számodra egyértelmű volt, hogy elsősorban Marosvásárhellyel kapcsolatos dokumentumokkal foglalkozz, hiszen itt dolgoztál a levéltárban. Ez egy szinte semmitmondó, 450-500 család által lakott település volt a maga nemében az 1700-as évek elején, a te beállításodban mégis igen fontos települése volt Székelyföldnek. Hogyan jut el ez a város a félfudális állapotoktól a polgárság fejlődésén keresztül addig a szolidaritási megnyilvánulásig, amelynek keretében – ahogyan azt az egyik, a kötetben olvasható tanulmányodban írod – Marosvásárhely az 1916-os román betöréskor az akkori 20-23.000 lakosával időnként 10.000 embernek adott menedéket?

– Ha ismerjük a múltat, megérthetjük, hogy fekvésénél fogva ez a város olyan előnyben volt, hogy ha egy tragédia során szinte elnéptelenedett is, rövid idő alatt újraneépült. Vagy visszatért az elmenekült lakosság, vagy ki-egészült idemenekült lakossággal, hiszen kereskedelmi csomópont helyén volt, és ez biztosította a város fennmaradását és fejlődését. Hogy mégsem a legfontosabb kereskedelmi útvonalak mentén helyezkedett el, az részben hátrány és előny is.

– A város politikai viszonyulása időnként pozitív, időnként negatív jellegű volt.

– A különböző, a várost is érintő történelmi

Fotó: Kaáli Nagy Botond

események során a mindenkori vezetőség mindig arra törekedett, hogy meneküljön a túlzott kötelezettségek alól, hajlongott jobbra és balra. Ez egy várospolitikai, ami Marosvásárhely esetében kimutatható, így történt a Rákóczi-szabadságharc idején és 1848-ban is, amikor Marosvásárhely a magyarság szempontjából az egyik legfontosabb város volt. A városi levéltár anyagából nagyon sok alkalommal kitűnik, hogy nagy forradalmárok voltunk, de azért kacsingattunk a császáriak felé is, és amikor úgy adódott, hű császárpártiak lettünk. Ne feledjük el, hogy akkoriban egy mindössze 8000 lakosú, kicsi város volt, mégis az egyik legfontosabb Erdélyben: mert értelmiség szempontjából Erdély lüktető szívének szerepét töltötte be. Itt volt a királyi tábla, Erdély legfontosabb bírósági szerve. Minden egyes, jogi pályára lépő fiatal itt kellett gyakoromkéveket végezzen, és az itt letett vizsgák alapján válhatott jogásszá vagy hivatalnokká. Erdély értelmiségének jelentős része Marosvásárhelyen csiszolódt, és ez befolyással volt a város lakosságára is. És itt volt a Református Kollégium, Erdély egyik legfontosabb iskolája is, ahol szintén oktattak jogot. Erről is beszámoltam az egyik tanulmányban.

– A kötetnek van egy fejezete, amely levéltárosi tevékenységnek a lényegét próbálja bemutatni. Ez is

tanulmányként alakult, hiszen az erdélyi levéltárak és levéltárosok kapcsolata része a jelenkori történelem alakulásának.

– A kötet azért született meg, mert ezt a tanulmányként alakult visszaemlékezés közölni akartam. Ez volt a kiindulópont. 2019 őszén töltöttem a nyolcvanát. Jó kapcsolatot ápoltam a magyar levéltárosokkal, és a Magyar Levéltáros Egyesület akkori, évi vándorgyűlésén kihangsúlyozták, hogy köszöneti akarnak. Erre összeállítottam egy 200, jórészt saját fényképből álló albumot a különböző magyarországi összejövetelekről. A köszöntésre válaszként az albumot adtam nekik, amelyhez megírtam a szöveget is. Ebből a szövegből lett a visszaemlékezés, majd az ebben a kötetben olvasható tanulmány – mondta Pál-Antal Sándor a számos egyéb témát, családtörténeti visszaemlékezést is tartalmazó, érdekes és jó kedélyű beszélgetés során, amely a fentiekhez hasonló módon több, a kötetben olvasható

Fotó: Király István

tanulmány kérdésköre és tematikája mentén zajlott, így a résztvevők izelítőt nyertek abból, hogy milyen érdekes és újdonságnak számító tartalommal bír a frissen megjelent, tetszetős külsejű, kemény kötésű, 342 oldalas, külső és belső tekintetben is nívós, képanyaggal ellátott tanulmánykötet.

Szürke gombok a Sztálin-zakón

(Folytatás a 4. oldalról)

mennyire kitaláltak. Volt egy nagy, szürke kutyájuk, Bolygó, egész nap ott sétált a házban. Nekem, falusi gyermeknek ez nagyon visszatetsző volt. A szomszéd szobában lakott Augusztina néni, az író felesége, aki sohasem tanult meg rendesen magyarul. Nekem mindig azt mondta: Laj. Másik nagy irodalmi emlékem: a IX. osztálytól kezdtem járni a Molter Károly vezette irodalmi körre. A körön két tábor volt: az egyik a Bartis Ferié, a másik a Gáll Árpádé, aki később a könyvterjesztőkhöz került. Mindketten szárhegyiek voltak, de nem voltak jóban. Én írtam a legtöbb verset a körön, s mindenki a maga táborába akart csatlakozni. '54-ben Molter írt az Igaz Szóban a körrel, de csak egy szakaszt tettek be a verséből. Néhány versemre Sütő András azt írta, hogy nem szabad pesszimistának lenni, együtt kell élni a néppel. Két gépelt oldal volt, amit később a Securitate elkobozott tőlem.

– Beszéljünk a kolozsvári évekről...

– '56-ban kerültem Kolozsvárra, a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolára. Akkor már itt-ott közöltem verseket. Létay Lajos azzal biztatott, hogy menjek át a magyar szakra, mert tudnak segíteni. Ezt tette Bartissal is. Emlékszem, egyszer felmentem az Utunkhoz, s Kányádi fejből diktálta verseit a titkárnőnek. Mikor végzett, mondtam, hogy korondi vagyok, s nekem is volna vagy 100 versem. Kérdezte, hol vannak, mutassam meg őket. Mondtam, hogy a fejemben. Na, akkor diktáld le te is! Lediktáltam egy csomót, s írt egy nagy levelet, hogy vigyem le Földesnek, ő akkor ott dolgozott a Horea utca elején, a könyvkiadónál. Azokból, amit lediktáltam, négy meg is jelent '56 augusztusában az Utunkban. Nehéz idők voltak... Már Vásárhelyen sokat hányódtam, vonatállomáson aludtam, reggel, amikor sepregettek, keltem fel, és mentem munkába. Ott megvolt a tej, de nem volt nagykabátom. Másodéves vol-

tam Kolozsváron, amikor Nagy István, az író azt mondta: Fiatalember, mért bölcseledik? Nem bölcseledem, Pista bácsi! Mér nem vesz nagykabátot? Mondom, azért, mert nincs. De hát annyi verset közöl?! Nem gyűl össze. Az ösztöndíjat is elvesztettem, mert apám itthon iparos lett. Szilvát ettem, nagyjából koplaltam, sovány voltam. Ekkor Nagy István elhívott a Fürdő utcába – ő ott lakott –, s azt mondta, várjam meg a kapuban. Hozott 1000 lej. Akkor egy nagykabát 980 lej volt. Első nagykabátomat a Mátyás utca sarkán vettem meg másodéves koromban. Gyakran jártunk az Utunk szerkesztőségébe, ott megmelegedtünk, s tudtunk pénzt kérni, nem sokat, 7-8 lej, de az elég volt élelemre. Aztán lehúzták a versek honoráriumából. Az 1000 lej is így „adtam meg”. Akkor Nagy István volt a főszerkesztő. Bevittem néha a Napsugárhoz egy verset, ott Asztalos István volt a főszerkesztő, elolvasta, s ha tetszett, azonnal fizetett. Zsebből. Mikor végeztem az első évet, Udvarhelyen praktizáltam, és Tomcsa Sándor megvette az egyik akvarellemt 25 lejért. Azt mondta: nem adok én neked 25 lejt, mert akkor berúgtok. Kapsz 5 lejt, mert azért pontosan adnak 1 liter merlot vörösbort, s mikor találkozunk, megint kapsz. Mikor 4 év múlva találkoztunk, azt mondta: Te, Lajos, olyan rég nem találkoztunk, most megérdemelsz egy 25-öst. Megadta.

– Következett a kihallgatások ideje, amiről, tudom, nem szívesen beszélek. Mi történt 1959–1962 között, a börtönök alatt?

– Előbb Szamosújvárra vittek, ahol egy ágyban aludtam Dávid Gyulával. Később a deltát is megjártam. Sok okos emberrel találkoztam, akikről később derült ki, hogy kik ők. Például volt egy Varlam nevezetű, moldvai nemes családnak a leszármazottja, aki nagyon művelt volt. Volt egy öreg zsidó bácsi Bukovinából, aki hajdan többször vett részt Wagner-fesztiválon. Nagyon sok Wagner-zenét tudott kívülről. Dúdoltattam, tanultam tőle. A cellá-

ban lévő 30 ember nagyjából paraszt volt: ahol indult az 1907-es parasztfelkelés Moldvában, onnan való parasztok. Azt hiszem, csak ketten-hárman voltunk magyarok. '59 májusában különváltak, s akik fiatalabbak és kisebb büntetésűek voltak, elvittek a Duna-csatornához. Ott találkoztam Paskándival, Csiha Kálmánnal, Erdő Jánossal, az unitáriusok püspökével, Dobri János református pappal. Itt el kell mondanom még valamit: '59 nyarán volt egyfajta kegyelem. Megkaptam azt a papírt, amit a kolozsvári Securitate küldött Szamosújvárra, miszerint nekem nincs olyan sok bűnöm, beteges vagyok, helyezzenek szabadlábra. Ekkor szabadult Balázs Imre, a festő is. Ő nemrég halt meg. Akik ott voltak Szamosújváron, mint Tirnován Vid is, ekkor kerültek szabadlábra. Végso fokon egy ügyünk volt. Leküldtek egy embert Kolozsvárról, aki odament a börtönhöz, s kiengették őket, de a Regátba már nem jött le, messze volt. Az én papíromra azt írták: Sánatos tun, ami azt jelenti, hogy makkegészséges. A sors iróniája, hogy akkor épp verhasban voltam, napi tizenhétzer mentem a vécére. Dávid Gyula is annyira beteg volt, hogy nem tudott felállni. Mindenki hitt a szabadulásban. A vallatásnál Kolozsváron egy öreg román ember azt mondta: Tudod, fiam, ez egy nagy zsák, benne vannak nem tudom hány kis cetlin az évek, az ember belenyúl, s nem tudja, mikor húzza ki a szabadulás évét.

– '62-ben szabadult. Mi következett ezután?

– Mikor kijöttem, rá egy hétre jött Szilágyi Domokos Korondra, s felvitt Bukarestbe. Azt mondta: ott lehet jól elbújni... Gondoltam, elkezdem talicskázni, ehhez már értettem, de mikor látták, hogy kopasz vagyok, sehoh sem adtak munkát. Másfél hónapig egy kirakatban aludtam, Szilágyiéknál, két függöny között. Hervay Gizi volt a felesége, s napközben én vigyáztam Kobakra, aki még kicsi volt. Azt mondták, mennek megfejni az alapot. Körbe kellett járni az írószövet-

séget, pénzt, előleget kellett szerezni fordításra, egyébre. Az alap egyik fő pénzdója Majtényi Erik volt. Annyi pénzt szereztek, hogy volt miből élni. Hervay Gizinek volt egy piros bőrkötésű Gorkij-sorozata, nagyon rossz fordítással, ezt betették az antikváriumba, s az árából festéket, paszpartut vettünk. Ezt Szilágyi a nyakába akasztotta, én a hónom alá vettem az akvarelleket, s mentünk eladni a képeket. Egy részét a mai napig sem fizették ki. Annyi pénzt csináltunk, hogy megvettem a repülőjegyet Kolozsvárra. Azt mondtam: ha lezuhan a repülő, meg van oldva minden... Egy, másfél hónapig festegtettem, amikor egyszer rám szólt apám: Te azt hiszed, hogy ebből megélsz? Tudtam, hogy ebből nem fogok megélni, melléje álltam, s terveztem olyan kerámiát, amit ő nem csinált, betette az övé mellé, és kiégette. Az első egy özike volt, amit még 1949-ben készíttettem, ma is őrzöm.

Pál Lajos: Tavasz

Aztán 1963 őszén megnősültem, egy fiam és egy lányom van. Látogatóim is voltak, a legkülönfélébbek. Pár évvel ezelőtt jött egy idős orvosnő Marosvásárhelyről, aki 1964-ben, az első kiállításom alkalmával megvásárolt egy képet a fertőzőklinikának. Azóta mind elmentek nyugdíjba, akik ott dolgoztak, de úgy egyeztek, aki utoljára megy nyugdíjba, az viszi el a képet. Az orvosnő az utolsó előtti abból a gardából, s jött, hogy vegyen tőlem egy képet, mert nem ő az utolsó, s nem szeretne kép nélkül maradni.

– Megszámoltam, 1970–1999 között mindössze hat kötetet jelent meg...

– Festettem. '63-ban, amikor Paskándival Bukarestben voltam, megmondták, hogy nem szabad közzélni, nem szabad a nevemet leírni. De festeni lehet. Azt szabad. A börtönben azért írtam több verset, mert több időm volt, sőt, sőt, s úgy írtam a verseket. Molter Károly mesélte annak idején, hogy Kós Károly bement a szerkesztőségbe, s rajtakapta Dsidát, hogy verset ír. Megkérdezte: mit csinálsz? Verset írok. Fényes nappal? Nem szégyelled magad? Tudtam, hogy ez egy vállalkozás, s ahhoz kell fogni, amiből megélek. Mint festő a nevem megjelenhetett, mint költő, nem.

– Min dolgozik jelenleg?

– Festek, írok. Szonettek írok. Az első szonettek még marosvásárhelyi diákkoromban írtam, utána valahogy lenéztem a szonettet. Abban az időben én voltam az egyik legmodernebb költő. 1958-ban volt egy pályázat az Utunkban, egy hosszabb elbeszélő költeményt küldtem be, én kaptam a harmadik díjat. Nem tudták, hogy közben becsuktak, úgyhogy a díjat végül apám vette át, abból vette a felső házban az egyik ablakot, mert akkor építettek. Eddig 12 kötetem jelent meg, ebből 11 illusztrált, egy nem.

– Ha az Úr is úgy akarja, mit szeretne még megírni, megfesteni?

– Vannak verseim, egész kötetre

való, csak utálok nekifogni rendszerezni. A szonettek akarom. A szonettek becsülete, hogy úgy mondjam, egy kicsit lejárt. Markó Béla nagyon könnyen írja a szonettjeit, az én szonettjeim nehezek. Nem szeretek csevegni. Lehet úgy is írni, mint az olaszok, s lehet úgy is, mint az angolok. Az enyéme inkább az angolokéhoz hasonlítanak. A verseskötetem kész van, két éve kéri, hogy adjam le. Van egy mondatom: Ami késik, hátha nem jön eddig.

– Mikor mit szokott festeni?

– Most operálták a szememet, az egyikkel nem látok. Ez a somfa, ami itt van az ablak előtt, két nappal ezelőtt még csak ennyire volt kivirágozva (megmutatja legújabb festményét). Ezt úgy hozták Koltórtól, Petőfi somfájáról Szatmár környéki tisztelőim. Minden évben lefestem kétszer-háromszor, virágzáskor.

– Hol járt a világban?

– Európát végigjártam Párizstól Stockholmig, Firenzéig, megnéztem a mestereket. Több hónapig voltam Svájcban. Stockholmban a nagykövet nem akarta elhinni, hogy csak ennyi napra kérem a vízumot. Meghívtak Amszterdamba, Hollandiába, ahol egy 3 méteres képem van. Mikor festettem, mindig ki kellett mennem a házból, az ablakon keresztül megnéztem, úgy festetem. Meghívtak Bécsbe, s ezt kihasználva elmentem Olaszországba, onnan Svájcba, Németországba, így körbe. Még egyszer Olaszországba szeretnék eljutni.

– Eddig hány képet festett?

– Nem tudom. Egyszer volt 300 akvarellpapírom. Elfogytak. Még körülbelül sem tudom. Szervátiusz mondta, hogy az embernek kell legyen annyi képe a csűrben, hogy tudjon belőle egy kiállítást csinálni. De nem szeretem a kiállításokat. Előtte az ember nem dolgozik, szervezi a kiállítást, utána pedig úgy érzi, hogy kiszolgáltatott: elárulta magát. A kitarulkozásnak megvan a maga öröme, s amikor ez hiányzik, olyan, mint a másnaposság.

Sebestyén Mihály

Némi felvilágosítás a fürkészmajmok természetrajzáról. A jövő mint lehetőség

Pimpó Lukács szerette a jövőt. Állandó elfoglaltságot jelentett számára szerény kétszobás bérleti lakásában a jövő kitaró fürkésze. Éjjel és nappal, reggel és este, déltájt és menet közben, vonaton vagy gépkocsiban – a jövő vizsgálata, sejtése volt a tét. Óhajtotta a jövőt, amely pedig gyorsabban múlt el fölötté, mint más emberek esetében, például a szomszédoknál, a mosógépszerelő és temetkezési alvállalkozók feje felett. Minden alkalom mává változott, esett vissza. A jövő makacsul valami eljövendő homályos várakozás és remény maradt. Pimpó Lukács érezhetően elégedetlen volt, de ennek ellenére sem adta fel a reményt.

Fürkészése nem volt öncélú. Családalapításra gondolt, amióta csak belépett a felnőtt pimpóság korába. Erre biztatást is kapott családjának köréből, mely nem volt ugyan népes, mint elvártuk volna neve és hivatalos minősége folytán, közepes méretű volt, adókedvezményezett, és még mindig készpénzzel fizetett, de annál pimpósabb volt. A család kiterjesztése, továbbvitele, a fennmaradás hivatalos adatok betöltése minden Pimpó valóját: elméjét, szívét, tesztoszteronját.

Velük volt, amikor a játékszenvedély elhaltalmasodott rajtuk, amikor kicsiny hálószobájukban rendbe hozták az ágyat, bevetették akkurátusan, amint azt katonakorukban megtanulták. Közkeletűek voltak, tábornoki rangig senki sem vitte fel közülük, hacsak a reményt és jövőt fürkésző képességük alapján nem léptetik elő őket fürkészcsoportokká. A jövő előttük állt, amit tanítóik, szüleik, munkatársaik fényesen mondtak. Arra biztatták őket – Pimpó Lukácsot is –, hogy éljék meg bátran, habozás nélkül vágjanak bele, torolják meg sérelmeiket, vagy bocsássanak meg az ellenük vétkezőknek, de ne tétovázzanak, végezzék el a reájuk váró megbocsátást, megtorlást, és aztán fússanak a jövő irányába. Ami lehetett széles mező, lihegést kiváltó meredek kaptató, létra vagy toronylépcső, légsőhurut vagy joghurtos jogsérelm. Fel kell nézniük a jövőre. Mintha istent imádnának.

De Pimpó Lukács születésétől fogva óvatos volt. Sohasem fogott neki hebehurgyán a jövő kitapintásának. A természet majdnem felruházta a gondolati átvilágítás, a belméretek helyes felbecsülésének képességével, ha anyja egy héttel később szüli meg. Így vélte egy jósnő. Nem hitt neki. Józságát, sajnos, nem tudta levetkőzni. Vele haladt, egy sorban lépdelt, a józan megfontolás Pimpó Lukács-hoz igazította lépteit.

Mielőtt végképp lemondanánk arról, hogy Lukácsunknak támogatónak nyújtunk biztatást, lelki simogatást, segédkezet, és magára hagynánk a remények szívárványos lighthofjában, még egy dolgot fontos megtudnunk

róla: lakásában állandóan tartott két afrikai fürkészmajmot. Arra gondolt, hogy ezek a vadonból kiemelt – szerinte kimentett és a biztos pusztulásnak kitett – állatok, amelyek a többi dzsungellakó szemében pontosan ama tulajdonságuknak köszönhetően voltak pusztítandók, hogy biztosan meg tudták mondani, mi vár a többiekre, hogy a tigris levadászszák, az ezerfoltos zsiráfot fogságba ejtik, és egy szupermarket vásárlói terében kell feltűnést keltenie, hogy a szurinami szurikátákat idegbajjal fogják kezelni egy mérgegrága svejci idegszanatóriumban, szurimámik fogják oltogatni álmatlanság és folytonos riadalom ellen – nos, ezek biztosan hamarabb kifürkészik az ő jövődjét is, és akkor biztosan foghat hozzá a családalapításhoz.

Már csak arra volt szüksége, hogy valamilyen módon élő kapcsolatot teremtsen személye és a fürkészmajmok között. Hogy működőképes legyen a kommunikációs kétirányú csatorna(hálózat?) hármójuk között. Szelíden bánt velük, naponta háromszor pontos időben – fontos a rendszeresség állandó fenntartása, olvasta ki valahol az internet végtelenjéből – banánnal etette őket, olykor a változatosság kedvéért kivit, mangót és almaccikkelyeket is kihelyezett nekik a lakás legkülönbözőbb pontjain. Valljuk be, egy kétszobás átlagos belvárosi bérlemény nem rendelkezik túl sok variációval, ami a sarkokat/zezugokat illeti. A fürkészmajmok etetésüket természetesen vették, hálásan rámosolyogtak Pimpó Lukácsra, de csak olyképpen, mint amikor Pimpó Lukács fürgé udvariassággal felveszi az éppen elejtett csempét, esernyőt, sétatatot vagy illatos zsebkendőt a villamoson, utcán, buszmegállóban, köztérben, népvizelőben, és átadja jogos tulajdonosának.

A fürkészmajmok híztak, mászkáltak, kinéztek az ablakon, kimerészkedtek az erkélyre, majd átmásztak a szomszédos lakások balkonnellvédjére, onnan figyelték az utca forgalmát, a kutyákat vagy az eget, éppen úgy, mint a Notre-Dame vízköpő kőmajmai, faragott szörnyetegei.

Pontosan jelezték reszketésükkel az esőt, a villámok és dörgés elől a kanapé alatt kerestek menedéket, szép idő esetén nem lehetett őket leparancsolni a csillárról, mely még az előző lakóktól maradt Pimpó Lukácsra, és a háziúr külön felszámította a villanyzámlán az égők fogyasztását a négykarú csillár rovatban feltüntetve. Ezeket a jelenségeket, élettani megnyilvánulásokat már naiv módon a kialakuló kapcsolat első elemeinek nevezte. Bizott benne, hogy a majmok jövőfürkésze, erőfeszítései és nevelői erényei nyomán, a rendszeressé és gondtalanná tett életvitelért hálából, a jóltartásért határozott irányt fognak szabni, és elhozzák a jövő biztos kapaszkodóit, megmutatják, miféle nőt keressen a

világ végtelenségében, kibeen bizzon meg az emberiség fennmaradása érdekében, mivel lesz sikeres és bőséges a gyermekáldás, a család továbbhordozása az űrséták koráig és annál is tovább.

A fürkészmajmok belvárosi léte nem maradt sokáig titok a háziúr előtt sem, aki naponta ájtott megtekinteni a különös állatokat, akik attól is különösen kitüntetetteké váltak, hogy a tekintélyes múltra visszatekintő helyi állatkert sem rendelkezett példányokkal az afrikai őserdők eme különösen intelligens tagjaiból. Kunyerálták, kérték, hihetetlen árat ajánlottak értük, de Pimpó Lukács azt mondogatta magában minden ilyen sikeresen lerázott alkuszorham után: Majd hülye lesznek eladni, odadobni a jövőmet, a családom jövőjét ezeknek az állatkerti hiénáknak.

A háziúr egy nap bejelentette Pimpó Lukácsnak, hogy az e havi bért nem kell megfizetnie, hála a majmocskáknak. Pimpó Lukács felvonta az ő tulajdon két szemöldökét, és kérdően nézett a háziúrra. Aki némi habozás, ajakharapdálás és ideges lábrázogatás befejeztével elárulta, hogy ötöse lett a lottón, hála a fürkészőknek. A két magánszemöldök még magasabba kúszott fel e bejelentés hallatán. A háziúr bevallotta, hogy egy délelőtt, amikor Pimpó Lukács végrehajtóként hivatalból eljár Józsué Titaniász déligyümölcs-kereskedő adósságának behajtása végett, tehát nem tartózkodott bérleményében, saját kulcsával bejött, hogy csendben kitöltse a lottószelvényét, mert a felesége szüntelen vartogása mellett erre semmilyen képességet nem érzett magánvalójában, és leült az asztalhoz, mely a bérlet kevés tulajdonságainak egyike volt, a majmok megszokták már jelenlétét, félelem nélkül közeledtek hozzá, és az egyikük, talán Pali, három számról bökött rá, míg Peti a másik két számot választotta a lehetséges kilencvenből. Ezeket tette meg, és mit ad Isten, azaz a szerencséjéért, ötöse lett. Az eset még inkább megerősítette Pimpó Lukácsot abban, hogy jól választott, amikor hirtelen ötlettel megvásárolta a fürkészmajmokat a kampatai (Uganda – Kelet-Afrika) társasutazása során 420 ugandai schillingért, ami átszámítva nevetséges ár volt a mi pénzünkből nézvést.

Tudta, nem szabad türelmetlenkedni, nem szabad siettetni a fürkészmajmok hajlandóságát, hogy a kedves emberüknek, gondviselőjüknek is rámutassanak a jövő biztos útjára. Rájött arra is, hogy nem töltött velük elég időt, nem volt hozzájuk elegendő kedves szava, nem vitte őket ki a városba, hadd lássanak, tapasztaljanak, talán éppen a jövő heti hetivásárban rámutatnak valakire, mindketten ugyanarra a nőre, akit jövődjébe belijének válasszon, feleségének, élettársának, gyermekei anyjának tegyen meg. A fürkészmajmok addig ugyanis csak a benn-

szülötteket ismerték a távoli Ugandából, itt meg csak vele találkoztak, meg a szerencsés háziúrral. Többször is beteget jelentett hivatalában, csak hogy jövőlátó házikedvenceivel lehessen, az állam sínylődjött, mert az adósságok behajthatatlanul halmozódtak, nem dobolt végrehajtói szigorral Pimpó Lukács, amit jóindulatú hivatali előjárói egyelőre csak fizetéslevonással büntettek, de mikor a dolog egyre inkább úgy látszott, mint kifogás, hazugság, munkaundor, lógás, potyázás, kötelességelhanyagolás, felmondtak neki. Szerencsére volt valami kis félretett pénze, ugyanis semmit sem bízott teljesen a jövőre, a véletlenre.

A hetivásár a szokásosnál is forgalmasabb volt. Rengeteg jövőbeli élettárs, reménybeli hálótárs bukkant fel és került Lukács és a fürkészmajmok látómezéjébe, de a jósmajmok semmire sem reagáltak, ráadásul megláttak egy banánarst, és pillanatok alatt kifosztották a szerencsétlent. Az azonnal kártérítést követelt, elfogyasztott árúja teljes megfizetését, amit Lukácsunk, aki utálta a botrányt, hiszen alapfoglalkozása, a végrehajtás amúgy is mindig botrányjal járt, szó nélkül fizetett. Minden fityingje ráment. Majmai társaságában tért haza. Csüggedten heveredett a kanapéra, elnyomta az álom.

Élénk makogásra és csengetésre ébredt. A küszöbön egy nő állt. A takarítónő, aki öreg volt és sánta, megjárta a világháborút, folytonosan szidta az élettársát, hogy túl lágy szívű, nem rakja meg a bulizókat, a szomszédokat nem tisztelő fiatalokat nem veti ki az utcára. Különben is utálta az egész emberiséget. De Lukácsunkkal valamilyen rejtélyes okból sohasem pörölt. Jóban volt vele, szerette ezt a csöndes, dolgos, tisztá lakót. Küszöbe előtt többet sepezt, vizes ronggyal feltörölte a követ. És ezt az állatok megérik.

A majmokról mit sem tudott, meg sem lepődött, látott ő már malacot eleget a fürdőkádában, és egeret, csótányt az ünnepi tortában. Roppantul elégedett lett, amikor a majmok rátelepedtek szelíden a két vállára, és kétfelől szőrös mutatóujjukkal félreérthetetlenül jelezték, ő az, ő bizony, aki Lukácsnak utódokat adhat. Ő az ideális társ. A jövő itt áll a küszöbön, gazdi.

Azon esztendő decemberi évertékelő beszámolójában az állatkert igazgatója kiemelt tételként jelezte az állatkert részvényesei előtt, hogy „intézményünknek az elmúlt év folyamán sikerült egy névtelenségbe burkolózó jötevő adományából két ritka afrikai fürkészmajmoparra szert tennie. Az egyetlen csúsztatás az volt, hogy Peti és Pali azonos neműek voltak. „De ki tudhassa, hogy is van ez majmaknál”, vélekedett óvatosan Mandula Helén, az egyik görög részvényes felesége.

A Spectrum Színház és a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház közös előadása

Vihar – bemutató a Marosvásárhelyi Nemzeti Színházban

William Shakespeare Vihar című regényes vígjátékát április 19-én, szerda este 7 órától mutatják be a marosvásárhelyi közönségnek Jánosházy György fordításában, Török Viola rendezésében, a Maros-

vásárhelyi Nemzeti Színházban. Az angol költőóriás utolsó, keserű színműve egy vészjósló, reménytelen korszakban született, de él még a jövőbe vetett hite: Viharban újjászületni. „Forr a világ bús tengere, ó

Magyar!” – Berzsenyi figyelmeztetése ma is aktuálisan visszhangzik Shakespeare színművében, melyben az elveszett reneszánsz újratemetésének reményét villantja fel az örök értékek újraértékelésével.

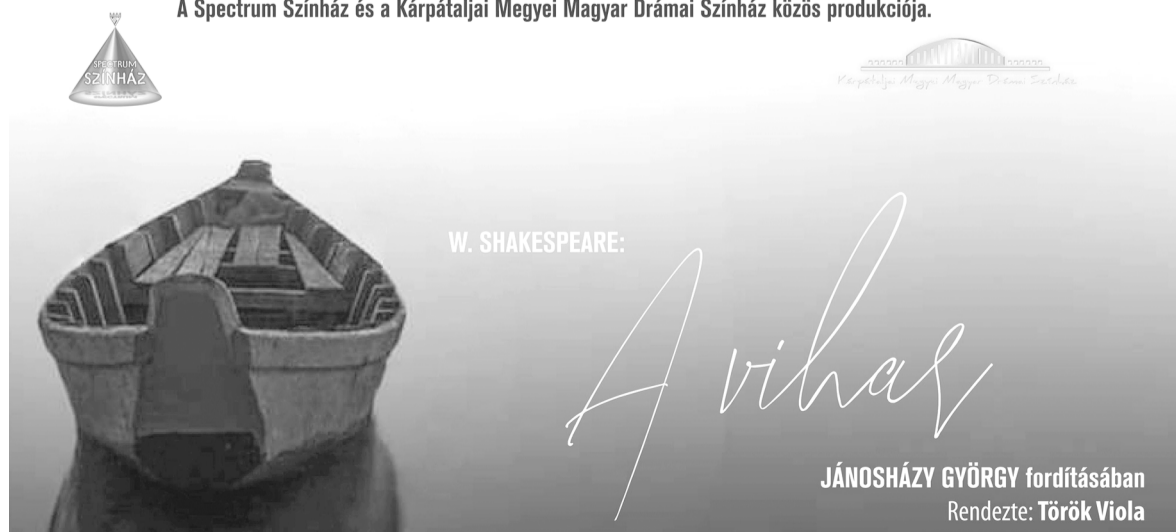
A vihar ismert jelenség konkrét és elvont értelemben egyaránt, amikor életek és életerek szűnnek meg, de megismerteti velünk az újrakezdés fogalmát a semmiből és az újonnan felfedezett lehetőségekből. Kisebbségi létünk önazonosságért aggódó, kultúránk napszámosaiként álomszigetre száműzzük magunkat, és elképzeljük, hogyan teremthetjük vissza az „elveszett paradicsomot”, ha majd hazatérünk. Az európai reneszánsz zenei és táncbeli örökségét a ma is élő dallamokban, táncokban éltejük tovább, és példát mutatunk a „régiből az új” elve alapján, egy megújító Prospero varázspálcáját használva az európai kultúra „visszateremtésére” – olvashatjuk az előadás ismertetőjében.

Szereposztás: Prospero: Tatai Sándor, Miranda: Márton Emőke-Katinka, Antonia: Vass Magdolna, Alonso: Kárp György, Sebastienne: Gál Natália, Ferdinánd: Pál Hunor, Gonzalo: Sötér István, Ariel: Szász

Anna, Caliban: Ferenczi Attila, Stefano: Szabó Imre, Trinculo: Szilvási Szilárd, Juno: Orosz Ibolya, Ceres: Orosz Melinda, szellemek, szövönők, párkák: Orosz Ibolya, Orosz Melinda, Vass Magdolna, Gál Natália. Zene: Kelemen László. Koreográfia: Sikentáncz Szilveszter. Díszlet: Török Viola. Jelmez: Takács Tímea. Fény- és hangtechnika: Incze Róbert. Fénytechnika: Fóris Csaba, Fóris Erik. Hangtechnika: Szabó Dezső. Rendezte: Török Viola.

Időtartam: 1 óra 30 perc, szünet nélkül. Jegyárak – 20 lej: gyerek-, diák- és nyugdíjasjegy, 40 lej: felnőttjegy. Jegyek válthatók a Spectrum Színház jegypénztáránál (nyitvatartás hétköznapokon 10 és 13 óra között), a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház nagytermi jegypénztáránál (nyitvatartás hétköznapokon 9 és 19 óra között), valamint a helyszínen előadás előtt egy órával. (Knb.)

A Spectrum Színház és a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház közös produkciója.

W. SHAKESPEARE:

Vihar

JÁNOSHÁZY GYÖRGY fordításában
Rendezte: Török Viola

Az élőállat-szállítás felelőssége

Három nap alatt két állatszallítmány borult fel

Húsvét közeledtével újra felvetődik az élő állatok, a bárányok előírászerű szállítása, és a három éve történt midiai hajóbalesetet felidézve követjük a Maros megyében három nap alatt történt két állatszallítmány balesetét. Idén a megyében nem lesznek vágópontok, állítólag nem volt rájuk igény, de a harmadik országbeli szállítmányok továbbra is a felvásárlópiaci nagy részét képezik, ezért a hatóságok fokozott ellenőrzéseire lehet számítani.

Szer Pálosy Piroska

Március 27-én, hétfőn éjjel 2.30 körül a marosvásárhelyi tűzoltóságot egy Mezőbádon történt közúti balesethez riasztották. A balesetben baromfit szállító teherautó volt érintett, amely leborult az úttestről. A teherautó sofőrjét nem kellett kórházba szállítani.

Március 29-én, szerdán délután pedig a segesvári tűzoltóság és mentőcsapat a 13-as országúton történt közúti balesetnél kellett beavatkozni. A Marosvásárhely–Segesvár irányban közlekedő, szarvasmarhát szállító teherautó az E60-as út Hétúr felőli szakaszán borult fel egy balra ívelő kanyarban. A tűzoltóság a teherautóban rekedt ötvennégy szarvasmarhát kimentette. A sofőr ez esetben sem szorult orvosi ellátásra.

A Maros Megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Igazgatóságot az állatszallítmányok szabályozásáról, a hasonló esetekben teendő lépésekről kérdeztük. Az intézmény vezetője, *Mihály Zoltán József* szerint mindkét esetben engedélyezett szállítmányról volt szó. A segesvári balesetben érintett növendék bikaborjak fül-számozva voltak, és menetlevelek kíséretében a gyűjtőpontra szállították volna őket. A nagy állatokat csak engedélyezett, erre a célra kialakított járművekkel lehet szállítani, de elsődlegesen a sofőr felelőssége, mindenekelőtt be kell tartani az előírt sebességet. A teherautó állatszallításra volt kialakítva, és azt sem lehet felróni, hogy nem volt 2-3 sávos elkülönítőre osztva a szállítófelületet. Mint hangsúlyozta, az első hírekkel ellentétben

Fotók: ISU

nem 12, hanem kilenc állat pusztult el a balesetben, másik három jószág megsérült, azok kezelésre szorulnak. Az élő állatok továbbszállítására a fuvarozócég újabb autót küldött, és elszállították azokat. Az állatjóléti hatóság felelőssége az elpusztult állatok elszállítása volt, intézkedniük kellett azok megsemmisítéséről, a szükséges okiratok kiállításáról. Az okozott kár értékének a felmérése és a kártérítés a fuvarozócég biztosítójának feladata.

Néhány éve még volt egy hasonló baleset ugyanazon a helyen, ugyancsak élőállat-szállítmánnyal. A nagy sebesség miatt éles kanyarban megtörténhet, hogy az állatok, megrémülve, a jármű valamelyik szegletébe tömörülnek, és emiatt a súlypont áttevődik az autó egy bizonyos részére – hangsúlyozta az intézményvezető.

Az EP ajánlásai között a járművezetők kiképzése is

Az Európai Parlament állásfoglalására irányuló indítvány az állatoknak az EU-n belüli és azon kívüli szállítása közbeni védelméről szóló tanácsi rendelet ajánlásában hangsúlyozza, hogy számos jelentős szerint nem megfelelő járműveket használnak az élő állatok szállítására, vagy a járművezetőket nem képezték ki megfelelően.

A fuvarozókat felkérjük, gondoskodjanak arról, hogy a járművezetők és kísérők a rendelet

értelmében megfelelő képzésben részesüljenek annak érdekében, hogy az állatokkal megfelelőképpen bánjanak.

Mind szárazföldi, mind tengeri szállítás alkalmával az élőállatszallítmányokat ellenőrizni kell és a rendellenességek miatt fokozottabban szankcionálni. Az ajánlás értelmében felszólítják a tagállamokat, hogy ne engedélyezzék olyan járművek és haszonállatszallító hajók használatát, amelyek nem felelnek meg a rendelet előírásainak, és szükség esetén a már kiadott engedélyeket vonják vissza. Ugyanakkor az ajánlás felkéri a tagállamokat, hogy legyenek szigorúbbak mind a járművek tanúsítási és jóváhagyási eljárásai, mind pedig a járművezetők képzésének bizonyítványainak kiadása tekintetében.

2019 novemberében a Queen Hind nevű teherszállító hajó a kifutása után, néhány száz méter megtétele után elsüllyedt, a fedélzeten szállított 14 ezer birka többsége megfulladt, alig pár százat sikerült kimenteni, a hajót azonban az elpusztult birkákkal együtt csak 2020. február végén vontatták partra.

Amint a vizsgálat megállapította, sokkal több állat volt a hajón, mint amennyi a szállítmányozási menetlevelekben szerepelt, a hatóságokat pedig valószínűleg lefizették, hogy a szabálytalanság ellenére engedélyezzék a szállítmányt.

Továbbfejlesztik a SUMAL rendszert

„Folytatjuk a munkát az illegális fakivágások megállításáért. Teljeskörű megfigyelő- és ellenőrző-rendszert építünk ki az erdészeti tevékenység nyomon követésére, hogy teljes képet kapjunk az erdeink állapotáról. A kormány jóváhagyta azt a 46 millió eurós beruházást, amelyből a SUMAL 2 faanyag-nyomkövető rendszert fejlesztjük és egészítjük ki a legkorszerűbb technológiákkal. Ez magába foglalja az ország egész területén elhelyezett videókamerahálózatot, amely által még jobban nyomon követhető, és valós időben azonosítható lesz a faanyagszállítmányok útja, illetve egy műholdfelvételek elemzésére alkalmas informatikai rendszert is. Ezáltal nyomon tudjuk követni erdeink állapotát és azonosítani az esetleges veszélynek kitett területeket, akár az éghajlatváltozás, akár az illegális tevékenység által” – közölte

Tánczos Barna környezetvédelmi, vízügyi és erdészeti miniszter.

A videókamerás rendszert összekapcsolják a SUMAL 2 faanyag-nyomkövető rendszerrel, és az útdő-ellenőrző kamerákhoz hasonlóan riasztást generál illegális faanyagszállítmány esetén, ezzel hatékonyabb lesz az ellenőrző szervek munkája. A műholdfelvételek alapján időszakosan azonosítani lehet majd az erdei növényzetben a hiányos területeket, és ezeket elemelve és összevetve a jogszerű fakitermelésre vonatkozó adatokkal, valamint a természeti katasztrófák által érintett területekkel, lehetőség lesz az illegális fakitermelés vagy éghajlatváltozás által veszélyeztetett területek beazonosítására.

Az integrált erdőfelügyeleti informatikai rendszer kiépítése a helyreállítási alap digitalizációs fejlesztések részeként valósul meg 2024 végéig. (közlemény)

Közlemény

Szászrégen Megyei Jogú Város közzétette a városban levő terület

46, 47 és 67-es számú táblája 1244, 1245, 1248, 1249, 2061, 2062, 2064-es helyrajzi számú parcellájának kataszteri nyilvántartásba vételére és a helyrajzra vonatkozó értesítést

Szászrégen Megyei Jogú Város értesíti az érdekelteket, hogy közzétette a városban levő terület 46, 47 és 67-es számú táblája 1244, 1245, 1248, 1249, 2061, 2062, 2064-es helyrajzi számú parcellájára vonatkozó kataszteri nyilvántartó számot és helyrajzot, a Maros Megyei Kataszteri és Ingatlan-nyilvántartó Hivatalnál iktatott 7233-as számú, 2023. március 28-i kérvény nyomán.

Az értesítést – az utólag módosított, kiegészített és újrakibocsátott kataszteri és ingatlan-nyilvántartásra vonatkozó 7/1996-os törvény 40. cikkelye (7.) és (8.) bekezdése értelmében – 2023. április 6-án függesztik ki 30 napra a Szászrégeni Polgármesteri Hivatalban és a hivatal weboldalán.

A parcelláris terv kiegészítésére, módosítására vonatkozó dokumentumokat az értesítés közzétételétől számítva 30 napon belül kell megfogalmazni és az igazoló okiratokkal együtt benyújtani a Szászrégeni Polgármesteri Hivatal közönségtájékoztató irodájában.

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

ELADÓ tűzifa. Tel. 0756-400-258. (19208)

MINDENFÉLE

TAKARÍTUNK, elszállítunk bútort, törmeléket, begyűjtünk ócskavasat, vállaljuk a szállítást is. Tel. 0747-816-052. (19173)

VÁLLALUNK: bádgosmunkát, tetőfedést Lindab lemezzel, ácsmunkát, kisebb-nagyobb építkezési munkát. Garantált minőség, korrekt árak. Tel. 0756-452-584, Nagy Tamás. (19252-I)

VÁLLALUNK: háztetőkészítést cserépből vagy lemezből, hidroizolációt, meszelést és bármilyen javítást. Nyugdíjasoknak 10% kedvezmény. Tel. 0756-825-935, Csaba. (19255-I)

MEGEMLÉKEZÉS

A temető kapuja mindig ki van tárva, útjait naponta sok-sok ember járja. Van, aki virágot, mécses vizet kezében, de van, aki bánatot visz szívében.

Egy éve itthagytál minket, de szívünkben mindig itt vagy velünk.

Könnyes szemmel, fájó szívvel emlékezünk április 1-jén LÁZAR DOJNÁRA, akit a kegyetlen halál egy éve elragadott.

Szerettei. (19273-I)

RÉSZVÉTNYLIVÁNÍTÁS

Őszinte részvétünket és együttérzésünket fejezzük ki a gyászoló családnak ERDŐS ILONKA elhunytja miatt. Nyugodjon békében! Az 1088-as lakótársulás, az 1848. sétány 67. szám lakói. (19276-I)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik drága édesapánk, TEMESVÁRI JÓZSEF temetésén részt vettek, utolsó útjára elkísérték és bánatunkban osztoztak.

Gyászoló szerettei. (19249-I)

SMART ELECTRIC BUS

Sistem de
supraveghere cu 8
camere
8 kamerás
megfigyelőrendszer

Primăria Municipiului
Târgu Mureș
Marosvásárhely
Polgármesteri Hivatala

Tudtad-e?
A város vadiúj Solaris
buszain nyolc kamera
felügyeli a polgárok
biztonságos utazását.

Újdonság a Kobak könyvesboltokban:

Durica
Katarina
Mennyit
adtál érte?

Korábbi kötetei:

Városi
rókák

A rendes lányok
csendben sírnak

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

2023 évad
www.marosme.ro

SÁRGA RÓZSA

JÓKAI MÓR REGÉNYE NYOMÁN

RENDEZŐ-KOREOGRÁFUS
KÖNCZEI ÁRPÁD

2023. 04. 05.
19:00 óra

MAROS MŰVÉSZEGYÜTTES ELŐADÓTERME

CONSIILIUL JUDEȚEAN MUREȘ MAROS MEGYEI TANÁCS

ETV ERDÉLYI MAGYAR
TELEVÍZIO

Hitél

VASÁRNAP 17:30-TÓL

Balázs Attilával

RONCSAUTÓPROGRAM 2023

Eladná régi autóját?
Most lehetősége van LEADNI akkor is,
ha NEM kíván új autót vásárolni.
Szállítást, forgalomból kiíratást és helyben fizetést
vállalunk!
Információkért hívjon
a 0741-022-199-es számon. (sz.)

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Romtelecom-tudakozó - információ - 118-932 - általános - 118-800	• Emma vendéglő, hidegtálak készítése - 0740-083-077 - 0365/404-664
• Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112	• Prefektúra - 0265/266-801
• Rendőrség - 0265/202-305	• RDS-RCS - 0365/400-401
• SMURD (betegekkel kapcsolatos információk) - 0265/210-110	- 0365/400-404
• Sürgősségi szolgálat: - gyermekeknek - 0265/210-177	• Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929
Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330	- vidék - 0265/929
GYULAFEHÉRVÁRI CARITAS, otthon gondozó szolgálat, 8-16 óra között: 0736-883-110	• Delgaz Grid - 0265/200-928
• Optika-Optofarm - 0265/212-304	- 0800/800 928
- 0265/312 436	• Aquaserv: - hideg víz-csatorna - 0265/215-702
- 0265/250-120	- közönségszolgálat - 0265/208-888
- 0265/263 351	- központ - 0265/208-800
• Optolens szemsebészet - 0265/263-351	- 08008 208-888
• Marmed - 0265/250-344	• Fogasztóvédelmi hivatal - 0265/254-625
járbeteg-rendelő: - 0756-468-658	• Vasútállomás - 0265/236-284
- 0729-024-380	• VIII Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás - 0265/215-119
Labor - 0751-114-307	- 0744-282-710
e-mail: marmed@marmed.ro, www.marmed.ro	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
• Dora Optics - 0733-553-976	• koporsók, kellekék, - 0745-606-215
• Dora Medicals - 0265/212-971	• koszorúk - 0745-606-269
• Radiológia, echográfia - 0265/264-442	• és halottszállítás - 0758-047-604
Dr. Jeremiás István - 0265/222- 446	• Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442
	- 0265/262-907

Méltányos reklámdíj fejében
állandó szereplője lehet
a FONTOS TELEFONSZÁMOK
rovatnak.
Várjuk jelentkezését
a 0265/268 854-es telefonon.